

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2021-02-23

Närvarande: F.d. justitieråden Karin Almgren och Stefan Lindskog
samt justitierådet Petter Asp

Förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter

Enligt en lagrådsremiss den 11 februari 2021 har regeringen (Näringsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kansliråden Anna Hagstad och Johan Krallis Anell.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter

2 §

I paragrafen regleras när lagen är tillämplig. Av paragrafen följer att lagen gäller dels om köparen har en årsomsättning på viss nivå och leverantören eller köparen är etablerad i Europeiska unionen, dels om köparen är en myndighet som är etablerad i unionen.

Detta innebär att lagen formellt är tillämplig också i relation till affärsförhållanden som i princip helt saknar koppling till Sverige. Det framstår som närmast uppenbart att lagen med dess tillsyns- och sanktionssystem inte fullt ut ska tillämpas i relation till sådana affärsförhållanden, utan att den praktiska tillämpningen begränsas till situationer där det finns en relevant koppling till Sverige (t.ex. genom att någon av de inblandade parterna, köpare eller leverantör, är etablerade i Sverige).

Samtidigt synes det – jfr bl.a. skäl 29 och artikel 8 i det bakomliggande direktivet (direktiv (EU) 2019/633 om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan) vara förutsatt att den som vill lämna in ett klagomål åtminstone i viss utsträckning ska kunna välja i vilken medlemsstat detta ska lämnas in. Detta kan möjligen tolkas så att det förutsätts att de nationella reglerna i flera medlemsstater ska kunna tillämpas i relation till samma faktiska förhållanden. Också bestämmelsen om direktivets tillämpningsområde i artikel 1.2 fjärde stycket i direktivet kan tala i denna riktning.

Det kan inte anses godtagbart att lämna denna fråga olöst. Hur lagstiftningens tillämpningsområde kan avgränsas på ett rimligt

sätt samtidigt som direktivet respekteras bör övervägas närmare i den fortsatta beredningen av förslagen.

12 §

Paragrafens första stycke innehåller i fyra punkter handelsmetoder som är förbjudna om köparen och leverantören inte klart och tydligt har avtalat om dem i förväg. Ett sådant förbud är enligt punkt 1 att returnera osålda jordbruks- och livsmedelsprodukter till leverantören utan att betala för dem eller för bortskaffandet av produkterna. Det framgår inte tydligt om de båda leden är kumulativa eller alternativa, alltså om det krävs att köparen vid returnerandet av osålda produkter underlåter att betala såväl för produkterna som för bortskaffandet av dem eller om förbudet slår till redan när endera förhållandet är för handen.

Av artikel 3.2 första stycket a i direktivet framgår emellertid att de båda leden är alternativa. För att detta ska komma till klart uttryck också i lagtexten föreslår Lagrådet att bestämmelsen delas upp i två punkter och att de efterföljande punkterna numreras om.

13 §

Av paragrafen följer att köparen "[i] fall som avses i 12 § första stycket 2–4" är skyldig att på begäran lämna vissa beräkningar till leverantören. Eftersom 12 § 2–4 i grunden beskriver vissa förbjudna metoder blir det missvisande med en okvalificerad hänvisning till de tre punkterna. Lagrådet föreslår mot denna bakgrund att paragrafen utformas på följande sätt:

Om en metod som avses i 12 § första stycket 2–4 [12 § första stycket 3–5, om 12 § ändras enligt det föregående] eller andra stycket är tillåten och tillämpas i ett visst fall ska köparen på leverantörens begäran lämna en

skriftlig beräkning av betalningen per enhet eller av den sammanlagda betalningen. I fall en metod som avses i 12 § första stycket 2–4 [12 § första stycket 3–5, om 12 § ändras enligt det föregående] är tillåten ska köparen också på leverantörens begäran lämna en skriftlig kostnadsberäkning och underlaget för denna beräkning.

Övrigt lagförslag

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.